

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI LAPJA.

Előfizetési árak:
Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Községek-, körjegyzők- és tanítóknak
egész évre 5 korona. — Telefonszám: 14.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyílttér sora
50 fillér. — Megjelenhetenként egyszer, 6 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyílttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Karácsonykor.

Székelyudvarhely, decz. 24.

Eljutottunk a szeretet ünnepéhez, szép Karácsony napjához, amely minden idők legpoétikusabb, legkedvesebb ünnepe. Ennek az ünnepi dátumnak sok külsősége, ragyogó czerimoniáléja és hagyományokon nyugvó sok bájos szokása bizonyos melegséggel árasztja el a szíveket.

Karácsony estéje a maga ezer fényben kigyuló fájával, bizalmas, szeretetteljes családi milieujával, a karácsonyi éjféli mise, a maga miszticizmusával, karácsony napjának ujjongó énekei oly esztétikusan széppé, etikailag megindítóvá teszik ezt az ünnepet, hogy a karácsony felekezet és társadalom-külömbőség nélkül az emberiség ünnepévé vált.

A társadalom együttélése, az emberiség közös élete egy legfőbb erkölcsi törvénynek, a szeretetnek fundamentumán épült. Ez az erkölcsi törvény a támasza, talpköve az emberi boldogulásnak, a haladásnak, sőt magának az erkölcsi világrendnek is.

Az ember, aki maga is a földhöz van kötve, a meg nem fogható eszmei, erkölcsi öröket és azoknak tételeit szereti valami fix ponthoz kötni. Így keletkezett a karácsony ünnepi dátuma, vagy legalább is így támadt annak etikai lényege. A karácsony tehát a szeretet ünnepe.

Az ilyen ünnepek, amelyek eszmei tartalmukkal az ember erkölcsi életének bizonyos periferiáira terjednek ki, az eszmélő, gondolkodó embert természetesen elmélkedésre készítik. Az ember keresi az összhangot az ünnepek eszmei vonatkozása és a saját erkölcsi élete közt.

Ma, karácsony napján kissé megriad a lélek annak a zürzavaros ellentétnek, annak a nagy

disszonanciának a szemléletére, amely ez ünnep eszmei, erkölcsi tétele és emberiség élete közt van.

Szeretet! . . . Milyen égostromló hazugságnak tetszik ez a szó most. Mintba Janus arcu volna, mely torzmosolyal mered felénk, míg viszont vad keserőséggel bámul azokra a sivár jelenetekre, amelyek ma tagadásai minden szeretetnek, testvériségnek.

Messze innen, a távol keleten egymás vérért ontják a népek milliói. Szörnyű karácsonyt ülnék a fa, amelyre a szeretet ajándékait aggatják, a halál, a pusztulás fája. Fény lobog fel a mandzsuri karácsonyi éjszakán is, de öldöklő ágyuk lobbanása az. Gyűlölködés és pusztulás. Ez a mandzsuri karácsony. És vajjon hány és hány család siratja ma fentartóját, hány és hány parányi gyermek szülőjét, aki még egy évvel ezelőtt gyöngye fenyőágak közt gyujtogatta a szeretet ragyogó mécseit, míg most ez örök éjszaka végtelenbe vesző útján tűnt el örökre? Hát ez volna a szeretet? Hát ez a szeretet ünnepe?

De ne menjünk ilyen messzire. Itt, közvetlen közelünkben, a mi nagy családukban, ebben a maroknyi magyar nemzetben is, idehaza hogy pusztít, rombol — a szeretet. Táborokra törve, ellenséges csapatokba sorakozva, hogy pusztítják egymást, hogy zuzzák, rombolják szét a köztünk való élet hidjait, amelynek a faji szeretet pillerein épültek.

A vad, gyűlölködő politikai harcok sivár zaja riasztja fel a karácsonyi pásztordalokat. Egymásnak rontanak a nemzet legjobbjai, a nagyok és kicsinyek, marják, marcangolják egymást, mintha nem egyazon hazának fiai volnának, mintha nem közös anyának neveznék azt az áldott földet, amelynek szent neve: Magyarország.

Sötét bizonytalanságban borul a nemzetre karácsony éjszakája. És örökzöld fáján nem gyulnak mécsek; a szeretet mécsei.

Oly rideg, sivár ez a karácsony, a nemzet karácsonya. Hazugság, hogy van, hazugság, hogy csakugyan karácsony. Ez a gyűlölködés ünnepe, a testvérek harcá-é, amelynél nem volt és nem lesz borzasztóbb soha a világon. A testvérek harcából ered az első bűntény a világon, ez bontotta meg első ízben az erkölcsi világrendet.

Szomorú karácsonyt értünk meg. Bár elmulna, mint rossz álom, hogy ne térjen soha vissza többé, bár emléke is elveszne emlékeztünkől és ez a szent, magasztos ünnep visszanyerné a maga igazi tartalmát, a maga valódi, Istentől való etikai lényegét: a szeretetet.

Ma a családi tüzhelyek körül kigyul a szeretet fája, ringassuk el lelkünket e mécsek fényözönében, hogy e káprázatban ne lássuk meg a rideg, sötét valóságot. Talán így megtarthatjuk még lelkünknek hitét, szívünknek lappangó szeretetét, amely ma már csak szép hazugságnak látszik. Ne engedjük szívünkbe surrani azt a sok árnyat, amely körülöttünk lappang és elnyelni készül a szeretet örök fényforrását. Emberek! Próbáljuk meg szeretni egymást!

BELFÖLD.

— Az országházból. —

Budapest, decz. 23.

A Ház legutóbbi rövid ülése után fölötté érdekes volt a jobboldali folyosó. A kormánypárti képviselők még vagy másfélóra hosszat a folyosón maradtak és három nagy csoport képződött, melyek mindegyike egy-egy Andrássyt fogott körül: Andrássy Gyula, Andrássy Tivadar és Andrássy Sándor grófot. A kor-

Simén Zsiga.

— Irta: Szabó Kálmán. —

Alispán választás volt. Parádésruhás megyei hajduk szaladgáltak a régi megyeház előtt, melynek homlokzatáról nagy nemzetszerű zászló csüngött alá a vármegye czimerével. A cigánybanda a kapu előtt tüzes magyar nótákat játszott a választó székelyeknek, kik egyenkint mentek a szavazó urnához. Az atyafiak kérdőn tekintettek egymásra s halkán kérdezték:

— Vajjon ki lesz?

— Nem tudom, — felelt az egyik. — Majd eljön Simén uram s megmondja ő.

— Abajteg jön e! — kiált föl örömmel.

E pillanatban fordult be vadász-szekerével, mely előtt négy fekete paripa büszkén lépdelt, Simén Zsiga. Utána hosszú szekérsor, azon jöttek a parajdi választók. A megyeház körül egyszerre más lett az élet. A cigány, Simén uram nő:ájába kezdett: Fiatfalvi halas-tóba . . .

Simén uram megállítja a lovakat s kiugrik a szekérből. Egy fiatal ember hozzászökik:

— Zsiga bátyám, ki lesz az alispán?

— A kit a főispán akar.

— Hiszen a főispán akarata mindig az, a mi Zsiga bátyámé.

— Már azt honnan tudod? — kérdezte nevetve, majd hozzátette; — No, akkor megmondom, ki lesz.

— Ugyan ki? — fagatták minden oldalról.

— Az Ugron Zsuzsika bátyja.

Egyszerre szárnyra kelt az ellentáborban is a hír, hogy Simén Zsiga az Ugron Zsuzsika bátyja mellett szavaz és oda fog szavazni minden egyes választó, a kik úgy követik Simén uramat tűzőn, vizen keresztül, mint nyáj a kolompot. Az összes önjelölteknek elment a kedvük a harcot Simén pártjával fölvenni s Ugron Tamás egyhangulag alispán lett. Simén épen akkor fordult ki a megyeház kapuján, mikor eléje toppant az új alispán.

— Köszönöm, bátyám, — szólt Ugron Tamás, — hogy megválasztattál.

— Semmi köszönet, amice, ezt megérdemelted. De ha haza mentél, mondd meg Zsuzsikának, hogy mi választottunk meg. Érted, mi! — s ezt a szót különösen hangsúlyozta.

— Meg fogom mondani, bátyám

Simén Zsiga pedig, mint a ki dolgát jól végezte, megindult a főispánnal a Botos-utcán lefelé. Alakja kiegyenesedett, bár jóval tuljárt az ötven éven s haja is őszülni kezdett, de apró, kis szürke szemében élénken fellobbant a tűz, ha egy-egy csinosabb asszony ment el mellette.

Megyei dolgokról beszéltek, mikor hirtelen megállott s megszólalt Simén:

— Meguntam ezt a legényéletet; olyan, mint a kivet kutyáé, mely csak szemetén élősködik: meg fogok házasodni.

— Megházasodol? — kérdezte kacagva a fő-

ispán. — No, ez jó tréfa. Látom, Zsiga, hogy öregszel, mert kezdesz szentimentális lenni.

Simén Zsiga elkomolyodott, sarkonfordult s szó nélkül otthagya a főispánt. Semmivel sem lehetett volna jobban megbántani, mert ő egészen komolyan vette, a mit mondott. Ugy érezte, hogy a főispán szava szívében találta és ez a szív vérezni kezdett. Rideg, magányos legényéletében sokszor megfordult Ugron Sándor, öreg barátja házában, a kis Zsuzsikának vitt babát, czukrot s mikor már nagyobb lett, küldött apró lovakat, melyeket Lengyelországból hozatott. Zsuzsika pedig az ölébe ült s össze-vissza csókolta s megköszönte az ajándékot:

— Köszönöm, Zsiga bácsi, a mit küldött, nagy örömet szerzett vele nekem.

Egyszer aztán már nem ült Zsuzsika a Zsiga bácsi ölébe, sőt már nem is csókolta még.

— No, jere ide, Zsuzsika, — tréfálódzott Simén uram a piruló nagy leánnyal — csókolj meg, ugy mint régen. — De Zsuzsika nem mozdult s helyette az apja felelt:

— Hagyd el, Zsiga, megnőtt már a leány, már nem csókolódzik, — legalább is nem veled.

Simén uram pedig, mikor hazament, a nagy szobában fel és alá járkálva, elgondolkozott. Csak most vette észre, hogy az idő nagyon hamar telt el s abból a kis leányból már piruló nagy leány lett. Hirtelen vad vágyakozás ragadta meg, hogy ő is megismerje az igazi boldogságot, melyet nem ismert soha s hogy rideg életét Zsuzsikával tegye napfényes boldogsággá. Egészen véletlenül jött erre a gondolatra,

mánypárti csoportok érdeklődve hallgatták a három disszidens szavait.

A legnagyobb volt a csoportosulás *Andrássy* Gyula gróf körül, a ki körülbelül ezt mondotta:

— Hiba volt az egész akció kiinduló pontja. Hiba volt tehát az ugrai levél is. De helyre lehetett volna hozni a hibát, ha Tisza a parlamenti erőszak előtt kérdezte volna meg a nemzetet, helyesli-e a házszabályok mérsékelt módosítását?

Ebben az esetben egységes maradt volna a szabadelvűpárt, ellenben elszakadozott volna az ellenzék, melynek soraiban egyes csoportok a házszabály-revizió mellett foglaltak volna állást. Meg vagyok győződve arról, hogy Tisza vállalkozása így sikeres lett volna és békés uton szerzi meg a revíziót. Meg vagyok győződve arról is, folytatta Andrássy, hogy az ellenzék a lex Daniel visszavonása után belemerne a házszabály-revizióba is, de sem ezt, sem az indemnitást többé Tiszának meg nem adja.

Andrássy Gyula gróf argumentálását nagy türelemmel és csöndben hallgatták. *Vojnich* István báró, a szabadelvű párt alelnöke ezt az ellenvetést tette:

— A miniszterelnök nem sértette meg a jogfolytonosságot. A mit ő tett, azt megtették már majdnem minden parlamentben és sehol sem láttak benne alkotmányjogi veszedelmet. A képviselőház belső ügye a házszabály módosítása. Mint szuverén törvényhozó tényező, intézkedhetik, enyhítheti és szigoríthatja a házszabályokat. Ez az oka, hogy a külföld nem érti meg a mi ellenzékünk álláspontját. Ha Tisza gróf Andrássy intenciója szerint jár is el és előbb oszlatja föl a Házat, akkor is ott lenne és vele a parlament, a hol most van. Akkor az lett volna a kérdés, helyesli-e a nemzet a házszabály módosítását? Mivel pedig a többség akkor is a többség lett volna és az ellenzék éppen úgy ellene szegült volna, mint most, a lex Danielt akkor is meg kellett volna csinálni. Ma pedig úgy áll a helyzet, hogy a lex Daniel megvan, de még nem alkalmazták. A kormány tehát azt kérdezi a nemzettől, helyesli-e, hogy lex Danielt alkalmazásba vegyék?

Ugyancsak kormánypárti oldalról tették a következő nyilatkozatot is:

— Rosszul ismerik föl a politikai helyzetet, a kik a képviselőház fölösztatását incidentális dolognak gondolják, tartják. Hogy ez el fog következni, hogy a Ház fölösztatásának el kell következnie, az Tisza kormányprogramjának egyik kiegészítő része volt. Még mult év október havában a legelőkelőbb helyről azt az információt nyertem, hogy minden eszköz meg lesz adva Tisza István gróf miniszterelnöknek, hogy a parlament megfelelő munkaképességét biztosíthassa. A magyar király legbizalmasabb

politikai tanácsadói Welsersheimb báró, Beck, majd a hivatalos Goluhovszki és Körber megmagyarázták az alkotmányos magyar királynak, hogy más politikai kormányprogrammal, mint a melyet Tisza gróf képvisel, nem lehetséges Magyarországon a rendet helyreállítani, nem lehet biztosítani a monarchia nagyhatalmi állását s nem lehetséges a véderőtörvény revízióját s a többi nélkülözhetetlen katonai követelmények életbeléptetését biztosítani. Ő felsége tehát nem most e napokban, hanem akkor határozta el magát — a többi között a képviselőház felosztatására is, a mikor garanciát nyert a leendő elnöktől, Perczeltől s a leendő miniszterelnöktől, Tiszától. Tiszától, hogy a házszabályrevíziót keresztül viszik. Ő felsége legbizalmasabb tanácsosai meggyőzték a királyt, hogy a magyar parlamenti obstrukciót megtűrnie tovább nem szabad, mert ez — én Istenem, már szinte restelem leírni — a monarchiai nagyhatalmi állását megingatja s nagyon kompromitálja. A mint ő felsége maga is arra a meggyőződésre jutott, hogy a magyar parlamenti erőszakot tovább megtűrni csakugyan a dinasztikus legfőbb érdek megkockáztatása nélkül nem lehet.

Ezek daczára mi még mindig bizunk a békés kibontakozásban. Lehetetlennek tartjuk, hogy a mostani válságos helyzetben továbbra is benne hagyják az országot. A decz. 28-iki naptól sokat várunk, s hisszük, hogy a béke fehér galambja még egyszer besuhan a parlamentbe, meghozva az országnak a legnagyobb kriszkindlit: — a békét.

Politikai jegyzetek.

Székeljudvarhely, decz. 24.

A képviselőházat elnapolták. Deczember 28-án újból összeül a Ház, hogy meghallgassa az üléseket újból elnapoló királyi kéziratot.

A miniszterelnök meg egy kísérletet tesz, hogy az indemnitást megnyerve, az ex-lexben való választást kikerülje. De ha az ellenzék makacssága még ezt az utolsó kísérletet, ezt a végső alkalmat is visszautasítja, úgy reá hárul a felelőség az ex-lex állapotért és a kormány minden skrupulus nélkül folyamodhatik a nemzet megkérdezéséhez.

A képviselőház felosztatása január első napjaiban, mindenesetre Vizkereszt ünnepe előtt történik meg. A király január 4-én, vagy 5-én Budapestre jön. Legkésőbb január 5-én a budai várpalota tróntermébe vonul az országgyűlés,

hogy ott gyűlve össze utoljára, meghallgassa a király trónbeszédét.

*

A politikai hullámok mind szélesebb gyűrűket vetnek. Az obstrukcióval járó menkö nagy arányokat öltött politika ma már megszállva tartja az egész országot és a legutolsó faluban is teljes erővel dühöng. A láz, mely lassan kezdődött, egész erejével kitört s ez idő szerint mindenkit elfogott.

Természetes, hogy a mozgalomban Székelyudvarhely városa is alaposan igyekszik kivenni a maga részét, s így ma már minden sarokban a politikai helyzetet vitatják s a jövő képeit fejtegetik.

A polgárság egy része már-már szomszárhozott egy kis politikai demonstráció után, hisz olyan rég nem volt része benne, s ennek tulajdonítjuk, hogy a legelső alkalmat — (az illető férfiak, kiket mi is egyénileg nagyra becsülünk, nem veszik rossz néven), — nem is olyan lényeges alkalmat ragadta meg, hogy felpeszdlült ellenzéki hevületének megtalálja a legalkalmasabb levezető retortáját.

A mult vasárnap este az ellenzéki polgárság Dr. Kovácsy Albert ügyvédnek, Szakáts Zoltán polgármesternek és Dr. Pál Ernő ügyvédnek fáklyásmenetet rendezett. A közönség hangulata ebben a menkö válságos világban alig kiismerhető, s a kire ma feszítsd meget kiált, holnap már hozsannával üdvözölheti. Igen természetes ez a tétel megfordítva is áll. A fáklyásmenetre a mult héten tartott törvényhat. közgyűlése adta az ötletet, s egy kalap alatt aztán megtisztelték a polgármestert, ki a szabadelvűpártból kilépett és Pál ügyvédet, ki a multkori népgyűlésen javaslatot terjesztett elő. Az ünnepeket üdvözölték, s azok visszaválaszoltak, méltatva a helyzetet, s egy pár abczug és a fáklyák elégeése után — az eupezió véget ért. Felemlítjük, hogy rendzavarás nem történt, a mi a rendezők érdeme, azonban viszont azt a rendezőség tapintatlanságára írjuk fel, hogy a fáklyákat fiatal suhanczoknak osztották ki.

Szóval tehát a politika uralja a helyzetet.

de minél többet gondolkozott, annál inkább megérlelődött benne az elhatározás. Így jutott el aztán arra a meggyőződésre, hogy a legényélet olyan mint a kivert kutyáé; szemétdombon élösködik, de a meleg fészket nem ismeri. És a főispán kinevette.

— Megállj csak, — fenyegetőzött magában Simén Zsiga, a mint elvált a főispántól, — a ki a végén nevet, az nevet legjobbat.

Befogatott, hazament. Egész éjszaka ott ült a háza előcsarnokában és Zsuzsikáról gondolkozott. Maga se tudja, miként történt, de szerelmes lett olyan nagyon, hogy szinte megszédült bele. Sohase szeretett senkit s az elfojtott érzés benne most egész erővel tört ki. Másnap aztán a parádés négy lovát fogták az új kocsiába; a lovakon új hám, szőrük ragyogott a napfényben, a cigány kocsi pedig úgy kimosakodott, hogy szinte fehér ember lett belőle, és Simén Zsiga kicsinosítva, beleült a kocsiába. Az egész udvar tudta, hogy mi járatban s hova megy, mégis nyomatékosan szólt oda a kocsihoz:

— Ugron Sándor urhoz megyünk.

Es mentek; de nem is mentek, hanem repültek. A négy szüke ostor nélkül szélesebben vitte a könnyű kocsit. A falu végéig elkísérte vagy tíz házörző kuvasz, melyek ott siró ugatással állottak meg. Azon tul aztán csendesesen ment a saját birtokán keresztül. Az ut mindkét részén, a míg a szem el látott, minden az övé volt. Malmok a Küküllő mellett, a mezőkön gazdag termés vagy kétezer holdon s ő suttogva szólalt meg:

— Ez mind... mind — a Zsuzsikáé lesz.

Mikor Udvarhely felé kihajtottak, a szejkai tetőn az ostorhegyes hirtelen megsántult. Simén Zsiga észrevette s haragosan felkiáltott:

— Épen jókor, az ebadta! Egyetlen Simén se járt santa lóval, pláne leánykérőbe. Hé, Pista — szólt a tanácstalanul álló kocsihoz, — verj a másik három lábába szeget, hadd sántitson mind a négyre.

Néhány percz mulva folytatták az utjukat; az ostorhegyes se sántált, azaz, hogy most már mind a négy lábára sántított és ezt nem lehetett észrevenni.

Mikor aztán Ugron uraméknél Zsuzsikával magára maradt, kezébe vette a leány vékony, bársonyos kezét s ügyetlenül mozgolódott mellette. A leány ösztönszerűleg visszavette kezét. Simén Zsiga pedig elkezdett beszélni:

— Zsuzsika, magához jöttem s magáért. Én nem tudok olyan szépen beszélni, mint a fiatalok, de a mit érzek, úgy hiszem, ha nem is lehet színes, szép szavakba foglalni, de annál mélyebb. Röviden tehát azt kérdezem: akar-e a feleségem lenni?

Zsuzsika hátrált s a falhoz támaszkodott. Arcza fehér lett s halkan suttogta:

— Zsiga bácsi, ön nem is tudja, mit kér. Hiszen ez képtelenség. Ön az apám lehetne és én második atyámnak tekintem, kinek ugyszólván, térdén nőttem föl, és én szeretem is magát úgy, mint az atyámat. Zsiga bácsi, bocsásson meg, de bánt engem, ha még erről beszél.

Aztán az ijedt kifejezés eltűnt arczáról s vidáman, mosolyogva fordult Simén uramhoz:

— Ugy-e bár, azért nem haragszik reám?

Simén ott állt a leány előtt mint egy szobor, mozdulatlan, némán. Ajka idegesen megmozdult, mintha szólni akarna, de nem fordult a nyelve; szeme vérben uszott s fejét szédülten lehajtotta, aztán szó nélkül megindult kifelé. A leány ijedten, hallgatagon állt helyén és elkezdett sirni. Simén pedig, ahogy elérte a kocsit, felugrott s reá kiáltott a kocsihoz:

— Hajts haza!

A négy szürke délczezen lépkedve hagyta el az Ugron Sándor udvarát, a hova Simén uram vissza se tekintett.

— Hajts sebesebben! — kiáltott ismét Simén. Szerette volna, hogy olyan sebesen haladjanak, mint az ő gondolatai. Beleroskadott a kocsi s zavarosan tekintett maga elé. Ugy tetszett, hogy nemcsak minden reménye, de az egész élete megsemmisült. Fülében csengett a főispán kacagása s a leány ijedt szava mikor házasságot emlegetett előtte. Érezte, hogy ő már lekészt az igazi boldogságról. Meg-

szégyenülten, lelkében megviselve bámult a levegőbe. Hirtelen ismét a kocsihoz fordult:

— Hajts sebesebben, cigány, már egyszer mondtam.

— Nem lehet, uram, — mentegetőzött a kocsi, — ennél jobban nem tud futni a ló.

— Ne feleselj, gazember, — szólt Simén, — aztán hirtelen leütötte a bakról a kocsist.

— Majd meglátod, nyomorult, úgy lesz, a hogy én akarom, — kiáltott rekedten Simén a leforduló cigányhoz. Simén pedig megragadta a gyeplőt, s hajtani kezdte a megvadult lovakat. A régy állat rettentően sebes ügetésben haladt a széles országúton s a szekerek ijedten tértek ki előle. Mintha agyonzaklatott, megzavart lelkét akarná ezzel a szédítő irammal lecsendesíteni. A rudasnak hirtelen elszakadt a kerülőszija s bevágódott a hasa alá. A ló ijedten felugrott s ilyenkor a szij még jobban verte, ettől aztán megvadult mind a négy. Mikor a baknyatetőre ért Simén Zsiga, azt vette észre, hogy nem úgy mennek a lovak a hogy ő akarja. Az ostorhegyes is megvadult, s hirtelen az utról lefordult a mezőre, itt aztán a szántásokon keresztül úgy tánczolt a kis kocsi, mint szélben a falevél. Simén nem is próbálta megtartani őket. Mozdulatlanul nézte ezt a halálos galoppot, mintha tetszenék neki. Aztán egy nagy ároknál gyors fordulattal a kocsi feldőlt s maga alá temette Simén Zsigát is. Egy darabig huzzák még a földön a véres, mozdulatlan testet a kocsiival együtt, aztán horkolva megállottak.

Három hónapig feküdt Simén Zsiga s mikor felkelt, nem emlékezett semmire. Csak éjszakánként, mikor a hold lassan elvándorolt a háza fölött, a ködfoszványokban, szétszakadt felhőrojtok között látta Zsuzsika mosolygó arcát. Nem kérdezte, mi lett vele, s nem fogadott vendéget. A főispán is eljött, s a hajdu beszaladt az előcsarnokba, a hol épen elmerengve ült Simén, tisztelegve állt meg előtte s megszólalt:

— A méltóságos ur kérdezteti, itthon van-e a tekintetes ur?

A megbabonázott népség, ahelyett, hogy a maga ügye-baja után látna, hol a kormány, hol az ellenzék okoskodása alapján bocsátkozik a helyzet méltatásába. A lelkesebbek persze az ellenzék táborában vannak, s ezekben a napokban isten tudja hány polgárt neveztek ki hazaárulónak, minek következtében a hazaárulók száma szörnyű módon megsaporodott. A politikai helyzet illetően alakulása mellett a családfők nagy előszeretettel töltik a házon kívül az estét, mert hát az ügyeket meg kell beszélni, ha az ilyen megbeszélés a vér felforralásával jár is. Egyszóval a régi rend megbomlott s mindenkinek azon fő a feje, hogy ez, vagy az a párt enged-e, s végeredményében az emberek — ez jellemző — gyanakodva néznek egymásra, nagy kárt szenvedve egész vonalon végig, mindenféle közügy.

*

A választási mozgalmak már teljes erővel megindultak az ország minden részében. Az orsz. szabadelvűpárt szoros összetartással néz a bekövetkezendő választások elé. Cél tudatoságát mutatja legutóbbi értekezlete, amelyen megalakította a választásokat előkészítő végrehajtó bizottságot. A pártnak a legnagyobb gondja van arra, hogy a választók felvilágosítottassanak a kérdés lényege felől, amelyben a nemzet ítéletét ki kell mondaniok. Az egyesült ellenzék is a szó temérdek apparátusával próbálta meg eddig, hogy a maga számára biztosítsa a közhangulatot.

A pártoknak legelső és főkötelessége, hogy határozottan és egyenesen felvilágosítsák a választókat, hogy miről szól a nemzet ítélete ebben a nagy perben. A szabadelvűpárt így célból egy tizenötös bizottságot küldött ki, amelynek feladata, hogy megismerje a nemzethez intézendő kiáltvány szövegét.

Ebbe a manifesztumban felvilágosítást kapnak a választók, hogy a szabadelvűpárt és a Tisza kormány akciója a technikai obstrukció, a parlamentárizmus e rut és vétke lejáratása ellen irányul csupán és semmiképen nem érinti, legtávolabbról sem a szólásszabadságot. A mostani képviselőház többsége már elhatározta a parlament e rákfenéjének a technikai obstrukciónak kiirtását. Kimondotta az elvet, hogy a házszabályokat olyatén revízió alá kell venni,

amely a szólásszabadság sérelme nélkül a technikai obstrukciót lehetlenné teszi. A szabadelvűpárt jelöltjei tehát arra kéri a mandátumot választóiktól, hogy az obstrukció lovagjával, a parlamentárizmus lejáratóival szemben élhessenek, a parlamenti házhatározat által már rendelkezésükre bocsátott fegyverekkel. Ha a mandátumot erre a többség megnyeri, úgy haladéktalanul és kötelességszerűleg fog előrehaladni azon az uton, mely a parlamenti állapotaink konszolidálásához vezet.

*

A választások előre vetik árnyékukat. A pártok mindenfelé szervezkednek, hogy a csakugyan bekövetkezendő választások készületlenül ne találják. Székelyudvarhely város szabadelvű polgársága továbbra is kitart jelenlegi képviselője Dr. László Mihály mellett, kinek még a másik párt is igen sok híve van, a kiket előzékenységével nyert meg és akik a választásnál is a passzivitásra helyezkednek.

Mint ellenzéki oldalról értesítenek az ellenzék is megállapodott a jelölt dolgában. Ugyanis pénteken este mintegy 40 ellenzéki polgár gyűlt össze az iparoskör nagytermében oly célból, hogy a közelgő képviselő-választások folytán szükséges teendőket megbeszéljék. Beható vita után kimondták az összes ellenzéki pártok szövetkezésének szükségét, s egy összehívandó nagy gyűlés előleges szervezetére 12 tagu bizottságot küldtek ki. Az értekezlet megállapodott abban, hogy a szövetkezett ellenzék a képviselő-választások esetére helyi jelöltet állít. Bár a formális jelölés a nagy gyűlés részére tartatott fenn, az értekezlet egyhangy bizalma már ez alkalommal Szakáts Zoltán polgármester személye iránt nyilvánult meg, ki a jelölést mint értesülünk el is fogadja.

Az kétségtelen és már most megállapítható, hogy a választások városunkban nem a legsimábban fognak lefolyni. Egyfelől jelenlegi képviselőnk mellett, ki hivatalos jelölt is lesz, mennek harcba hívei, míg az ellenzékieknek régi óhajuk, hogy helybeli ember legyen képviselőjük.

*

Az ellenzék nagyon levert, a házfelosztás bekövetkezése miatt. Különösen nagy az elégedetlenség a Kossuth pártban, mert arról,

hogy szövetségre léptek a Bánffystákkal, az Apponyistákkal és a néppárttal, a választásoknál ők fogják legjobban megérezni a koalíció káros hatását. Mert Bánffyék és Apponyiék nem a szabadelvűpárttól, hanem tőlük fognak kerületeket elhódítani.

Egyre szaporodnak a függetlenségi pártban, a kik efféle baráti szolgálatokra nem hajlandók.

De levert a többi ellenzéki párt is, mert alaptalanul bíztak a diszidenseknek és Rakovszkynak állítólagos udvari összeköttetéseiben, remélve, hogy felülről elejtik Tiszát.

*

1902. október 8-án tört ki a parlamenti válság a második ülésszakot megnyitó első ülésen, és akkor, a mikor a képviselőház első „ünnepi” ülését tartotta az új országházban. Apponyi Albert gróf, a szövetkezett ellenzék vezérő bizottságának fővezére volt akkor a Ház elnöke. Megnyitó ünnepi beszédre készült, amely avatásszámba ment volna.

Az ünnepi beszéd azonban elmaradt, mert Barabás Béla napirend előtt szólalt fel, és megadta a parlamenti válságnak az első lökést, amely egymás után három kabinetet nyelt el. 1902. okt. 8-ika óta a magyar parlamentnek alig volt nyugodalmas napja. És imhol a harmadik karácsonyba megyünk bele, amely éppen olyan szomorú, mint volt az első, hogy az új országházi palotában megtelepedtünk.

Mintha átok terhelné ezt a fényes palotát. Nincs béke, nincs nyugalom. Néhány nap még, és itt az ujesztendő. A tavalyit is válság közepette ültük meg, és így vagyunk a mostanival is.

*

Politikai körökben nagy várakozással tekintenek január elseje elé. Ekkor tartja nagy politikai beszédét Tisza István gróf, mely beharangozója lesz a választásoknak. A szabadelvűpárt január 1-én mindenekelőtt elnökét Podmaniczky Frigyes bárót köszönti, majd pedig délben testületben a miniszterelnöki palotába vonul, ahol Tisza István gróf miniszterelnököt és a kormány tagjait fogja üdvözölni. Hogy a kormányt ki fogja üdvözölni arra nézve megállapodás nincs.

Három nevet emlegetnek. Láng Lajosét, Hódosy Imré-ét és Daniel Ernő báró-ét.

A szövetkezett ellenzéken még nincs megállapítva, hogy miképen történjék az üdvözlés, pártoként-e vagy pedig együttesen. Valószínű, hogy Apponyi Albert gróf üdvözli Kossuth Ferencet az egész ellenzék nevében.

Választások előtt.

Sz.-udvarhely, december 23.

Páris egyik elrejtett nevezetessége, a hová nem minden idegen vetődik el: a musié de Carnavalet. Ebbe a muzeumba gyűjtötte össze Páris tanácsa a nagy francia forradalom összes emlékeit. A barrikádok nagy gránitkoczkáitól a Danton kalapjáig s a lázító plakátokig minden feltalálható itt, a mi a nagy forradalomra emlékeztet. A nyüzsgő bulvárok után szinte nyomasztó érzés száll az ember lelkére, a mikor teremről-teremre szüntelen egy véres kor nagy tévedései és nagy igazságai kísérik képzeletét.

Ebben a muzeumban különösen egy kép vonta magára a figyelmemet. Gyönyörű báli termet ábrázolt királyi trónnal. Rizsporos haju, hosszú harisnyás, előkelő urak s gyönyörű toaletes dámák keringőző, mulatozó, gondtalan tömege rajzolta körül a trónt. A bókoló márkik és szép márkinkok suttogásából a Watteau-festmények előkelő költészete s a Trianonok főuri romanticizmusa sugárzott a szemlélő felé.

A képek a következő felírás olvasható: „Bál a Tuileriákban a Bastille lerombolásának előestéjén.”

Tehát a mikor az az elegáns társaság az uri kedvesség minden pompáját kifejtve, teljes odaadással élvezte az előkelő élet minden gyönyörét, alul kitörésre készen állott már a kráter, dübörögtek az alsó elemi hatalmak, s annak a kedves társaságnak minderről homályos fogalma se volt.

Ez a kép kétségtelenül csak egy típust örökít meg; a gondtalan francia nemesség végtelen rövidlátását, a mely mindarról, a mi a nép között száz év óta történt, egyáltalán nem szerzett tudomást s a borzasztó forradalom előestéjén is még kizárólag

— Nem vagyok itthon, — felelt Simén, s be-
ment a legelső szobába.

A zsidó oda költözött a szomszédságába, s korcsmát is ott nyitott. Simén nem törődött vele. A gazdaságok a maguk zsebére kezdték dolgozni, a ki megfordult az udvarában, lopott. Simén Zsiga ezt se bánta. Valami úgy nyomta a lelkét, hogy már nem is törődött ezzel az élettel. Később hallotta ugyan, hogy Ugron Zsuzsika férjhez ment valami szeleburdi grófhhoz, de ő erre se szólt semmit. A szomszéd földesur nem nézhette ezt a pusztulást s eljött Simén Zsigához.

— Zsiga bátyám, — szólt a jóakaró, — itt valóságos rablógazdaság folyik. Ezek az emberek téged tönkretesznek... Csálnak... lopnak...

— Attól lopnak, a kinek van, — szólt Simén röviden. — De ez a sok föld még, a míg szemed ellát, mind az enyém. Nektek sincs ennyi.

— Az igaz, bátyám, de ha így megy, akkor zsidókézzé kerül.

— A zsidó pénze is jó, csak pénz legyen. Aztán Áron nem rossz ember, együtt szoktunk kártyázni ebéd után és hidd el, hogy ez is megér valamit. Az élet már neken úgy se sokáig tart. Hadd lopjanak, s legyenek boldogok, a milyen én e sok földdel se tudtam soha lenni.

A háza is bomladozott, s ha bejött Udvarhelyre, megemlegették a muzsikusz cigányok; ilyenkor hetekig tartott a mulatság. Czimora sok akadt. A megyénél pedig már nem igen kérdezték, mit akar Simén Zsiga, mert ő már semmit se akart, csak inni és felejtetni.

Öt év alatt lerongyosodott; igazi barátjai elhagyták, s helyettük jött sok más, mint hulladéka a legyek. De a parajdi jószágából még telt, bár nem sokáig. A földeket elszántották, vagy olcsón megvették és Simén Zsiga világa így mind szűkebb körre szorult. Tizenöt év ilyen baráti körben és Simén Zsiga azt vette észre, hogy semmije sincs. Áron már benn lakott az udvarban, a nagy házban, de adott neki még két szobát, hol ősz fejjel, jószágos, meleg

tekintettel járkált a tönkrement földesur. Az udvaron pálinkafőző füstölgött, a házörző kuvaszok kipusztultak, s helyettük hizlalóba adott disznók járkáltak a romlásnak indult nagy folyosón. A Simén uram híres, nagy gazdasága már a legendáé lett. Most már nem maradt barátja, csak Áron, a ki mindentap adott a teljes ellátáshoz még egy félliter szilvapálinkát, mert ezt magának Simén Zsiga szerződésileg biztosította. Az öreg ur nagyon boldog volt. Megitta a pálinkát, dudorászva ment ki a nagy körtefa alá, s aludt egész nap.

Egyeszer aztán szokatlan dolog történt. Levél jött Zsuzsikától, hogy hazajön s nem is megy el többé. Beteg, az ura korhely, tönkrementek ők is, majd Zsiga bácsi mellé jön, s ápolni fogja.

Simén Zsiga elolvasta a levelet, s csak halványan emlékezett Zsuzsikára. A sok szesz már deliriumszerűen lepte meg. De aztán egy világos pillanatában siró kacagással borult a levélre:

— Hazajön... itthon lesz Zsuzsika, nálam... talán holnap vagy holnapután...

És elkezdett az állomáshoz járni. Minden vonat érkezését megvárta. Sokszor reggeltől estig ott volt, mert ha nem jött a reggelivel, bizonyosan az estivel érkezik. De Zsuzsika nem jött egyikkel se. Meghült, még betegbb lett és meghalt. Simén Zsiga ezt se tudta meg, de hiába is mondták volna neki, ő már csak várta mert úgy érezte, hogy haza fog jönni. Mindennap ott ül az állomásnál a padon. Lerongyolt nadrágján keresztül fúj az őszi szél, szétáposott, kiszakadt cipőjén befoly a víz és sár, hóféhér hajára reáfoly lyukas kalapján keresztül az eső, de ő jószágos, meleg tekintettel néz azokra, a kik köszöntik. Senkit se ismer, de őt ismeri mindenki, s a gyermekek kacagva néznek rá, mikor kalapjára ráhull a sok száraz falevél, s ő nem veszi le. Csak várja, várja a vonatokat, ott ülve a padon és mindennap egykedvűen, családottan jegyzi meg:

— Még mindig nem jön az a Zsuzsika... ez igazán nem szép tőle...

a XIV. Lajos finom és exkluzív hagyományai uralták lelki világát, — de el lehet azt mondani nagy általánosságban is, hogy ugyanez a könnyelműség jellemzi a vezetőosztályokat a világtörténelem egész fonálán véges-végig, el egészen a burzsóá mai uralmáig.

Itt van például a szocializmus kérdése.

Európaszerte ugyszólván bevárták az intelligens vezetőosztályok a szocializmus eszméinek teljes harci följelődését. Évtizedeken át csak a zsandárszuronyt küldték a védelmi pontokra s azt hitték, hogy ez majd elfojtja az ígét. Csak a mikor a szocializmus eszmeköre már teljes egészében kibontakozott a politika és társadalmi életben, csekély kivétellel csakis akkor indultak meg azok az altruisztikus szociális reformok, a melyek a szocializmusnak elismert egyedüli ellenszerei.

Fokozottabban így lesz ez nálunk — ha idejekorán észre nem térünk s Európa példáján nem okulunk! Sőt félő, hogy a mi igazán szegény s nemzetiségileg is tagolt, közjogilag béna hazánkban az uralkodó fajra rombolóbb alakban fog a szocializmus eszméinek följelődése megtörténni, mint bárhol másutt a világon.

Ezért nem ismerek én ma nemzeti államunkra nézve sürgősebb kötelességet a szociális reformokkal való foglalkozásnál.

Nagy feladatok hárulnak e tekintetben a törvényhozásra. De nagy föladatak előtt áll a társadalom is. Sőt a kezdő lépés éppen a társadalomé. Ennek kell a törvényhozást reformokra szorítania.

Nálunk az intelligens osztályok egyáltalán nem foglalkoznak a néppel, kivéve a Gazdaszövetség akcióját, a mely azonban, céljához hiven, természetesen csupán a szorosan vett gazdasági kérdések megismertetésével foglalkozik. A Gazdaszövetség néhány lelkes férfian kívül azonban mi többiek, a magyar intelligencia ezrei és tizezrei, a mit tanulunk és tapasztaltunk, a mi szellemi kincset az állami és társadalmi nagy kérdések terén gyűjtöttünk, azt csak egymással közöltük, de a népek abból egy morzsát se juttattunk. Sőt rossz hirbe, stréber demagóg hírébe keverednék az a férfiu, a ki eszmei téren a nép nagy tömegével foglalkozni merészkednék. Csak egy eset van, a mikor a néppel nemcsak szabad, de sikkes is parolázni: a választásokkor, a mikor a szavazatára van szükségünk. De azt hiszem, hogy a nálunk szokásos választási harcok tekintetében nem kell különösen rámutatnom arra, hogy az a nép helyes vezetésének éppen homlokegyenest ellenkezője, inkább a nép elrontására és félrevezetésére alkalmas, mint a nép tanítására. Annyira, hogy ma már a nép nagy, mondhatnán tulnyomó kontingense csak érthetetlen uri passziót lát a mandátumért való versengésben, de arra nem is gondol többé, hogy a választások útján — akár a jobbpárti, akár a balpárti ur győzzön — az ő nyomoruságos sorsán segítve legyen.

Ez az immoralis állapot, parlamentáris alkotmányunk eme hitelvesztettsége a szocializmus igaztásainak melegágya. Első és fő teendő tehát, visszaállítani a népben azt a hitet, hogy parlamentáris uton és a mai társadalmi rend keretében lehetséges önsorsán javítania.

A magyar nép önzetlen és nehéz munkára kész barátainak — nézetem szerint — alkotni kellene az egész országban szétágazó olyan szervezetet, a melynek az lenne az egyedüli föladata, hogy országszerte népszerű felolvasások tartásával a népet a beteges elégedetlenség meghatározhatlan veszedelmes posványából kiemelne, végyis népszerű formában konkretizálná a bajok tömegét, föltárná előtte, hogy melyek azok a törvények, a melyek igaztalanul a nép kárára készültek, a melyekben tehát a bajok okai keresendők, melyek továbbá azok a megfelelő jogi, gazdasági és szociális reformok a nemzeti élet minden ágazatában, a melyekkel egy modern államban a kapitalizmus, gépek terjedése, adórendszer, gazdasági viszonyok átalakulása stb. miatt lejtőre juttatott kisüzemek gazdasági existenciája a társadalom alapjainak, a tulajdon szentségének megrázkodása nélkül alapjában megmenthető.

Ha a népet ekként tárgyilagosan, csak az igazságtól vezérelve, megtanítanánk arra, hogy hol keresse a bajokat és az orvosságot tátongó sebeire törvényes kereteken belül, rálépnénk arra a biztos utra, a melyen a társadalom haladása s nemzeti politikánk zavartalan fejlődése a milliók jólétének elősegítésével biztosíthatnák.

Nem ringatózom e tekintetben illúziókban, hogy eme felvilágosító, illetve tanító és tömörítő rend-

szerrel a proletariátusnak megmételvezett részét a szocializmustól most már eltéríteni képesek lennének. Ezeknél az áldatlan gyűlöletet hirdető szocialista izgatókkal csak talán egy-egy keserves kiábrándulás nyomán tudnánk versenyre kelni.

Hu reménység volna azonban a mai utilitárius korban a gazdag és intelligens osztályokról nagy általánosságban — hála és tisztelet egyes kivételeknek — annyi önzetlenséget föltenni, hogy ezek a mélyreható reformokat ott, a hol saját érdekeikkel ellenkeznek, önszántukból azzal az idealizmussal teljesítenék, a milyennel a nemesség 1848-ban előjogairól lemondott.

Tehát csakis a nép objectív tanítása, helyzetének téves hitek eloszlátása mellett való tárgyilagosságot, a javulás módjai és alkotmányos eszközeinek népszerű megismertetése fogja a magyar nép gerinczét, a gazdasági kisexistenciákat arra képessé tenni, hogy képviselői útján a törvényhozást sorsának orvoslására, illetőleg gazdasági züllésének megakadályozására egyenesen kényszerítse.

Megértendő, hogy a meddő és áldatlan szocialista izgatásoknak még kiscigazdánál is tapasztalható nagy sikere nem az intelligens osztályok iránt való gyűlölet fokában, nem is a hirdetett tanok erejében keresendő, hanem abban az egyszerű tényben, hogy azok az egyének a néppel foglalkoznak. Mert azé a nép, a ki vele foglalkozik.

Felkérem tehát mindazokat, a kik a struccpolitikának nem hívei s a kik a Tuileriák gondtalanul mulató társaságához nem akarnak hasonlók lenni s a kiknek lelkében ég az az eszmény, hogy nemzeti politikánk haladásának, fajunk fennmaradásának elengedhetetlen föltétele a magyar nép gerinczének: a kisexistenciák gazdasági megmentése, hogy országszerte oktató fölolvadások tartásának szervezésére pártkülönbség nélkül nyujtsanak segédkezet s csatlakozzanak a hathatós szociális reformok kibontott zászlaja alá.

Dr.

Apró szentek.

Sz.-udvarhely, decz. 24.

Az első karácsony-ünnepén Heródes kiirtotta két éven alul az összes fugyermekeket Judeában. Százezernél több vértanu kisedd halt meg akkor Jézusért. Ezek az egyház apró szentjei.

Heródesről följegyezte az evangelista, hogy a férgek megették elevenen. De mintha rosszul ették volna meg, vagy a lelke reánk szabadult volna, hogy nálunk folytassa 2000 év előtt kezdett ádáz munkáját.

Magyarországon nagyobb a kisedpusztulás, mint Judeában volt. Ott egy szörnyű esztendőre szorítkozott; itt évenként megismétlődik. Ott csak a fiamagzatokat érte s két éves koron túl nem terjedt; itt öt éven alul elszed fiut-leánykát egyaránt.

Gyermekehalandóságunk képe — a statisztikai évkönyvek adatai szerint — valóban rettenetes. Fogalmat kapunk róla, ha egy közepes év erdményét vizsgáljuk, mely nem tartozott sem a meddő, sem a járványos esztendőkhöz. Ilyen az 1890-iki: ekkor született 614 ezer gyermek, s elhalt 488 ezer egyén, — de ebből 253 ezer az öt éven aluli kiseddek csoportjára esik, 235 ezer pedig a többi korosztályra. A kis halottak száma tehát messze felülmulta a többi összes elhaltakét.

S ez így megy — csekély hullámmázzal — évről-évre. Termékenység hiányáért az ország a népeséget nem okolhatja. De a gyermekpusztulás heródeskori mértéke a természetlen országok színéig süllyesztí hazánkat.

Nemzeti szempontból e krónikus szerencsétlenség annál súlyosabb, mert csapása leginkább a magyarnyelvterületet éri, más fajvidékeknek csak a seprője s a szele jut. Ha a két terület kisedahalandóságát a felnőttkéhez hozzámérjük az idézett évben: a nem magyar gyermek-halottak száma csak 2000-rel, meghalt magyar kiseddek száma pedig 46.000-rel múlja fölül a megfelelő többi korosztályokét.

Elmondhatjuk, hogy minden évben átlag egy kis hadsereg létszámát veszti Magyarország az ő legsengébb nemzedékében. Hova fejlődénék az így elpusztult tehetség, munkaerő, fajérzés s própogativ képességek kincseivel, ha e heródesi adót nem kellene évenként megfizetnünk!

S kinek fizetjük? Sajnos, saját indolenciánknak, mely évtizedeket hagyott tétlenül elmulni, s a

legégetőbb bajt inkább eltúrte, semhogy okait keresse és rajtuk segítsen.

Buzgó egyesek fáradozása, kik a menedékhelyeket társadalmilag szervezték s a kisedvédelemből jótékonyági ügyet csináltak, csak kivételeket teremtett a nyomoruságos közállapotban. De országos gondoskodás, nemzeti intézmények, állami szervezetek hiányát pótolni vagy helyettesíteni nem tudta.

Fiatalszázadunk első évében láttuk az üdvös felbuzdulás első jeleit a kormány s a törvényhozás részéről. A lex Széll, mely a gyermekvédelem ügyét államosította s az elhagyott gyermek oltalmáról, gyámságáról és jövőjéről intézményesen gondoskodott, biztonnal érezteti már hatását. De a megkezdett irányban azóta se történt semmi: a közélet más föladatakkal vesződik, — közjogi kérdések izgatják, azokban merül ki minden lelkesedése és hevülete.

Heródes pedig tovább szedi áldozatait, az apró szentek száma ismét szaporodik. A magyarság ereje pedig lankad az új ivadéokban, a helyett, hogy serkenne és gyarapodnék, készülve ama kiterjeszkedő, hódító misszióhoz, mely reá vár, ha ez országban tulsúlyát és vezérlő hivatását megtartani akarja.

A judeai gyermekirtó katonáit bérelte föl a tömeges hóhércmunka elvégzésére. A magyar indolenciának nincsenek ily büntársai: a nép magára hagyottsága, nyomora és lazuló erkölcsi fegyelme automaticæ segítenek neki.

Népünk bizony-bizony el van hagyatva és hanyagolva. A mig földesuri hatalom alatt élt, legtöbbször urában birta gondviselőjét, a ki törődött vele. A régi patriarkális idők rendszerében kevesebb teher nyomta, kisebbek voltak gondjai. Nem is csalódhatott annyit; ezért volt több hite Istenhez s bizalma a főlebbvalók tekintélyéhez.

A szabadság, a birtoklás, a polgári élet jogai s kötelességei átmenet nélkül szálltak rá, mielőtt beléjük nevelődött volna. Az élet zordon iskoláját járta vezető nélkül. Levette róla szemét a földesur, elmaradt mellőle világiakban a pász, — a környék értelmisége csak akkor vetett reá ügyet, mikor fizetnie kellett vagy szavazatára volt szükség. Vezetőre pedig szüksége volt, — így férték szívéhez és elméjéhez a radikális irányú izgatók s a kivándorlási ügynökök. Az egykor „földjéhez ragadt“ magyar paraszt tömegesen nyul a vándorbothoz, idegenbe menekülve családjá romjaival gazdasága romjai alól. Ily életsorral vele jár a tömeges gyermekpusztulás.

Jóllehet, a megye- s a járásszékhely meg van ugyan bőven rakva hivatalokkal; de a kormányzotak nagy tömege igen sok faluban vezető nélkül szüklökdök. Az a földi gondviselés, mit a körjegyzői hatalom neki nyujthat, nem mindig elég.

Egy-egy jegyzői kör országszerte 2—22 községet foglal magába, a dusabb falvak kevesebbet, a szegényebbek többet. Az 1900-ik évig 12.686 községünk 2554 ily körbe volt beosztva, mely közül csak 577 alakult 2—2, s 623 került ki 3—3 faluból, — a többi mind oly nagy kiterjedésű, hogy adminisztrálni kisebb felében is nehéz, — nagyobb felében (egyenként 8—22 községgel) merőbben lehetetlen. Az ilyen kör pusztja bejárása napokba kerül, s hónapokig tart, míg a falu népe egyszer láthatja az ő körének elöljáróját.

Még rosszabb az egészségügyi ellátás. Törvény szerint minden körjegyző mellett kellene lenni körorvosnak is. Átlag 5—8000 ember testi épsége van rája bízva, ami — főleg járványos időkben — emberi erőt felülmúló feladat. A szomorú valóság pedig az, hogy a körorvosi hivatalok fele betöltetlen, mert nem kapni hozzá embert, a rossz javadalmazás miatt. Így történik meg aztán, hogy Magyarországon egy-egy körorvosnak 2—3 köre van, keze alá jut 30—60 község 30—40.000 lélekkel. Csoda-e, ha ily viszonyok közt az elhagyott falvakban évszámra pusztul a kis gyermek?

Legkeservesebb azt tapasztalunk, hogy sokfelé a nép már nem is bánja ez apró szentek megsokasodását. Azt gondolja, minek élne az a kis lélek e földi nyomoruságban, talán jobb sors vár rá egy másik, jobb világon. A kenyérkereső családapá inkább megnyugvást érez, mint csüggedést, ha a kenyérkérő gyermekek száma fogy a családban, — az asszony inkább iszonyodik az anyaságtól, mintsem büszke rá, mert örömet nem, csak aggságot s nyavalyákat vár tőle. Sok vidéken irtóztatón el van terjedve a magzatirtás. Statisztikát senki se vezethet, de nyomai láthatók a falvakban: nem hangosak azok gyermekjátékoktól sehol...

E bajokon palliatív intézkedések nem segíthet-

nek. Csak czéltudatos, nagyszabású nemzeti politika képes azokat orvosolni, mely az állam és társadalom közéletének minden izére kiterjed. Erőteljes *közigazgatási tevékenységgel* kell kiragadni az országot anyagi bajaiból, s hogy költségeit ez a nemzedék megbírja: a közteher igazságos megosztásával meg kell alkotni az *általános adóreformot*.

Mindez szükségképp visszahat az egyes exszisztenciákra, családok jobblétére, s róluk a nemzet egyetemének egészségesebb közéletére. Ezt kéri az államtól s a törvényhozástól a nemzet apró szentjei is, kik eddig bennük csak Heródesüket láthatták, angyali karban ismételve a római gladiátorok üzenetét: „Morituri te salutant“.

Előfizetési felhívás.

A jövő év elejével az „Udvarhelyi Híradó“ nyolczadik évfolyamába lép.

Harmadik éve lesz hogy megyénk és a közönség érdekeit annál jobban képviselhezzük, politikai lappá lettünk, s így szabadabban állhat lapunk szolgálatába annak a három jelszónak, melynek minden vonalon való kivívása képezi az Udvarhelyi Híradó publicistikai munkájának egyik legelső feladatát.

Ha visszatekintünk fennállásunk hét évére jóleső érzéssel tölt el az a tudat, hogy becsületes, önzetlen és őszinte kitartással végzett munkánknak eredményeit látjuk. Azonban, mint azt a múlt alkalommal szerénytelenek voltunk kifejtetni, nem beszélhetünk munkánk eredményéről, mert magunkról nem nyilalkozhatunk. Közönségünk lassan-lassan megismert és úgy ismert meg, hogy megszeretett — ez mindenekfelett legszebb jutalmunk. Lapunk legfőbb célja továbbra is, hogy érdekes, friss, megbízható legyen; legjobbat nyújtsa, mint egy vidéki lap nyújthat. Nyíltan és őszintén mondunk véleményt a fölött, ami káros lehet a közönség jobb jövőre nézve és csak oly törekvéseket pártolunk, melynek alapja a törvény és igazság, míg a személyeskedést mint eddig, úgy ezután is, kizárjuk magunktól.

Alkotmányos életünk erős küzdelemre van utalva s e küzdelemben súlyos próbára van téve a törvénytisztelet, a jogérzet, a nemzeti hagyományok követése is.

Földadatunkul tekintjük, hogy e küzdelemben, melyet egyes vezérkódók, bármely oldalon is, bármilyen lelkületektől vezérelve, különleges családi zászlók alatt vivnak meg, pártharczczá ne sülyedjen.

Ragaszkodunk hazánk alaptörvényeihez, melyek az 1867. XII. t.-cikkben nyernek kifejezést. Híven kívánjuk ápolni azt az erős hazafias jogérzetet, mely felvilágosultsága és szabadelvűsége folytán diadalmaskodni tudott a balszerencse gyászemlékü csapásain is.

Ezekhez kérjük a közönség pártfogását és jóindulatába lapunkat még fokozottabban részeltetni szíveskedjék, hogy a nagy anyagi munkának is minden tekintetben megfelelhessünk, s magunk elé kitűzött programunkat lankadatlan kitartással követhessük.

Vidéki hátrálékos előfizetőinket itt kérjük, hogy esedékes díjaikat *sürgösen beküldeni* szíveskedjenek, mert elvégre a kiadóhivatal, mikor velük szemben azt az előzékenységet tanusította, hogy a lapot az utólagos fizetés reményében pontosan megküldötte, azt a kölcsönös bizalom reményében tette. E célra a kiadóhivatal a postautalványt az illetőknek külön levélben küldi meg.

UJDONSAGOK.

Székelyudvarhely, decz. 24.

Karácsony.

A legszebb regéje a világnak, mely a legdicsőbb igazságot és a legnagyobb isteni erényt, a szeretetet hordja méhében: a miszticizmus teljes, varázsos karácsonyest elérkezett. A nap leszál az égről s a míg a földet borító homályban áttör a csillagragyogásnak áradata: itt lent csodás, meg nem fejthető dolgokról beszél a földnek világa. Megszong az erdő s amint a szellő átsuhan közöttük, az árnyban, fényben, mint hogyha valami hangja kelne a csodás titoknak. A vad lehajtja fejét, madár nem libben s amint Keletnek ormán feltűn a csillag, az Őt hirdető: a kis jégcsapok összecsendülnek, mintha imára hívnák a természetet. Mint hogyha ég és föld közt a szellemáryak, szeráfok dala hangoznék le a fagyos rögre, szívekre ható, mennyei dallam, angyali ének: — Megszületett! Halleluja!

A kis Bethlehem istállójában volt jászolbölcsője. Szelid állatokat lehelték rája a melegséget, angyalok tarták fölébe az égi koronaát, amely helyett, — akikért meghalt — tövis koronát tettek fejére. Ó, szép karácsony, te legszebb ünnep, te a szeretet nagy, szent ünnepe, midőn a menny s föld, angyal és ember örömmámorban egybeolvadva, glóriát zeng az Isten fiának, ki ma lett ember, a szent szabadság keresztfán meghalt apostala.

Amerre ember lakik a földön, eljutott arra dicső szava. Ezen az estén, amint megkondul a harangok hangja, átzug zenéje egész világon s imára borul sok millió.

És amint egykor térdre lehullott jászolbölcsője előtt három királya napkeletnek, odajárul most egész világ. Nincs rideg kebel, nincsen fásult szív, mely meg ne indulna emlékünnepe a szeretetnek, melyen született a megváltó Jézus Krisztus.

Itt lenn a földön a kis falukban, a házban, a városok palotáiban a fenyőágak zöld galyai közt kigyul világa karácsonyestnek s millió gyermek kicsiny szívének öröme olvad édes kacajba. Ünnepe van ma mindenkinek. Éjfél, ha eljő s csendül harangja a templomoknak, az éj csendjében átzeng az ének: Dicsőség, dicsőség, menyben az Istennek, békeesség, békeesség földön az embernek...

Unitárius istentisztelet. A helybeli unitáriusok karácsony ünnepi istentisztelete folyó hó 26-án d. e. 11 órakor kezdődőleg a vármegyeház dísztermében tartatik, mely alkalommal urvacsoza osztás is lesz.

A miniszterelnök köszönete. Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága e hó 15-én tartott közgyűléséből Gróf Tisza István miniszterelnököt feliratilag üdvözölte, azon reményének adva kifejezést, hogy a 13-iki parlamenti események hatása alatt, képviselők kötelességük teljesítésével, az ujabban proponálandó 21-es bizottságba való részvételt többé nem tagadják meg, s együttes erővel, egy erőakarat-tal sikerülni fog a házszabályok módosításának vajdó kérdését úgy megoldani, mely az ország felzaklatott közvéleményében is teljes megnyugvással találkozik. E feliratra Gróf Tisza miniszterelnöktől a következő válasz érkezett le:

Udvarhelyvármegye t. közönségének,

Azon nehéz küzdelem után, amelyet az országgyűlési szabadelvűpárt önfeláldozó támogatásával, hosszú harcok árán megszerzett parlamenti alkotmányunk érdekében megvívam és amelybe egész lelkemet, minden erőmet beléhelyeztem, nagy örömmel töltött el Udvarhelyvármegye hazafias közönségének oly megleghangu üdvözlete, melyet ez alkalommal intézett hozzám.

Hazafias aggodalmaim közepette, amelyek ezen küzdelemre készítettek, nagy megnyugvásomra szolgál, hogy a mint az ország minden részéből hozzám érkező hasonló üdvözletekből látom, a nemzet döntő nagy többsége kellően méltányolja azon vitális nagy nemzeti érdekeket, amelyek minket ezen harczra indítottak és ezért teljes mértékben helyesli vállalkozásunkat, helyesli az utat-módot, amelyet kénytelenek voltunk választani, hogy állandó veszéllyel fenyegetett alkotmányos gépezetünket megmentjük.

Fogadják őszinte köszönetemet szíves megemlékezésükért, amely újabb ösztönzésül szolgál a kormánynak, hogy a megkezdett uton teljes erélylyel és a cél nagyságának megfelelő kitarással tovább haladva, hazánk nyugodt, békés fejlődését a jövőre biztosítsa.

Budapest, 1904. december hó 18-án.

Hazafias tisztelettel
Tisza.

Iskolalátogatók az erdélyi részekben. A vallás és közoktatásügyi miniszter az erdélyi részekben a felekezeti középiskolák meglátogatásával s azokban az állami felügyelet gyakorlásával az 1904—5-ik tanévre a következőket bizta meg: az erdélyrézsi ev. ref. egyházherület főhatósága alá tartozó *székelyudvarhelyi*, kolozsvári, marosvásárhelyi, nagyenyedi és zilahi főgimnáziumokra és a székelyudvarhelyi főreáliskolára nézve *Kuncz Elek* kolozsvári tanker. főigazgatót, a sepsiszentgyörgyi és szászvárosi főgimnáziumokra nézve pedig dr. *Schneller István* kolozsvári egyetemi nyilvános rendes tanárt.

Az ev. ref. templomban az ünnepi istentiszteletek a következő sorrendben tartatnak meg: I. és II. nap d. e. 10 órakor prédikál *Vajda Ferencz*. III. nap és délutánonként *Szabó András* s. pap végzi az isten tiszteletet.

Az Udvarhelyvármegyei Múzeum-Egyesület folyó hó 18-án *Sándor Mózes* nyug. kir. tanfelügyelő al-elnök elnöklése alatt — a vármegyeház kistermében — közgyűlést tartott. A gyűlésről a következő tudósítást vettük: A közgyűlés tárgya a titkár, könyvtárnok és pénztárnok jelentése és az üresedésben levő tisztviselői állások betöltése volt. A közgyűlés elnöknek egyhangulag *Hollaki Arthur* főispánt választotta meg; igazgató lett *Molnár Károly* főreálisk. tanár; pénztárnok *Beteg Pál*; jegyző *Séra Kálmán* főreálisk. tanár; választmányi tagok: *Fülei Sz. Lajos* író és *Dr. Horváth Károly* kir. közjegyző az egyesület alapító tagja. A fiatal egyesület két éves, az előkészítés terhes munkája megtörtént. A két év nem hiába folyt le, az eszme nemsokára tetté lesz, a vármegye muzeuma megnyitható. Három alapító s 84 rendes tagja van az egyesületnek s van már pénze is 400 korona, tagsági díjakból s kegyes adományokból, a melyből a butorzatra és felszerelésre — ha szűkös is — de telik. Közel egy ezer darab tárgyat hordott össze a vármegye áldozatkész közönsége, melyek eddig elrejtve, jórészt hasznavehetetlenül lappangottak s melyek közt nem egy igen-igen értékes régi könyv is akad, a múzeum könyvtárának nagy becsűl biró alap példányai. Udvarhely város áldozatkész és ügyszerető képviselőtestülete, legujabban is értékes régi, műbecsűl biró ládákat ajándékozott az egyesületnek, mely szép tett dicsőretre nem szorul. Ime az alapozás megtörtént, mi tőlünk függ, hogy ez alapra díszes palotát emeljünk, hogy egy nagy kincscsel meggazdagodjék a székely anyaváros. Fájdalom, hogy éppen a megvalósulás pillanatában óriási csapás érte a fiatal egyesületet: lelkes és ügybuzgó, széles látókörű és nagyműveltségű igazgatójának *Csehely Adolfnak* elhunytával. A kik őt ismerték, jól tudják, hogy a veszteség szinte pótolhatatlan. Az ő fáradságtalan szorgalma, lankadatlan kutatás vágya ez intézményt — nem kétklém — nemsokára fölviragoztathatta volna. Az ő ügyszeretete álljon például előttünk, az ő lelkesedéséből a hazai kultúra s a hazai emlékek iránt merítsünk lelkesedést, az általa kezdett munka folytatása s az ő eszméi diadalra juttatásával állítunk legszebb emléket szellemének. (*Séra Kálmán* az egyesület jegyzője.)

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Schiller Irma* székelyudvarhelyi polgári iskolai igazgató-tanítónőt a IX. fiz. osztályba, *Lendvay Mária* székelyudvarhelyi polgári iskolai tanítónőt a X. fiz. osztályba rendes tanítónővé kinevezte.

Iparosok fillérestélya. A Polgári önképző kör mint mult számunkban megírtuk, karácsony másodnapján tartja ez évben utolsó fillérestélyét. Az estély műsorát a rendezők a következők érdekesnek ígérkező számokból állították össze: Felolvas özv. *Doros Györgyné*. Énekel *Szabó Gáborné*. Szaval *Nosz Ilonka*. Monologizál *Nagy Elemér*. Czimbalmaz *Szent Királyi Árpád*. Gramafonon játszik *Simonyi Ernő*. Műsor után táncz éjfél után 2 óráig. Tombola mintegy 25—30 értékes tárggyal; főnyeremény egy teljesen földiszított, gazdagon megrakott karácsonyfa. Lesz konfetti csata és üdvözletek a nagy világból. Az estély rendes helyén, az Iparos-kör nagy termében lesz megtartva.

Eljegyzés. *Csiki Albert* lapunk nyomdájának művezetője, eljegyezte *Szabados Mariskát*, *Szabados József* kedves leányát, Tordán.

Törvényhatósági biz. tag választás. A megye törvényhatósági bizottsága legutóbb tartott közgyűlésében tudvalevőleg 23-ikára tűzte ki a kilépő választott törvényhatósági bizottsági tagok helyeinek betöltését. *Székelyudvarhely* városnál a választási elnök *Sándor Mózes* kir. tanácsos volt. A szavazás, mely iránt az érdeklődés nagyon is lanyha volt, délelőtt 9 órakor kezdődött és délután 4 órakor ért véget. Beadatott összesen 103 páros szavazat; ebből 102-öt kapott *Dr. Kovácsy Albert*, 96-ot *Bálint György*, 5-öt *Ferenczy István*, 2-öt *Vajda Ferencz*. E szerint elnök *Dr. Kovácsy Albert* és *Bálint György*öt újra megválasztott biz. tagoknak jelentette ki.

A karácsonyi vásár nagy közönséget gyűjtött össze városunkba. Az utcákon egész nap hullámozott a nép s a sátrak és egyes boltok nagy látogatottságnak örvendettek. Városunkban különben talán ez az egyetlen vásár, amely mindig megfelel a hozzáfűzött várakozásnak, s a kereslet állandóan nagy ugy a ruhás sátrakban, mint mindenféle kereskedésben. A baromvásár 18-ikán állott be és bizony ugy a kereslet, mint a kínálat gyenge volt. A két napos baromvásáron mindössze 746 átirás volt.

A Székely Dalegylet hangversenye. Az újonnan szervezett Székely Dalegylet január 8-ikán nagyszabású hangversenyt rendez. Az estélyen a Dalegylet énekszámai mellett jeles műkedvelők is közreműködnek.

A jégpálya ma délelőtt 10 órától a közönség rendelkezésére áll.

Építünk Székelyudvarhelyen templomot! A közművelődés oltárán Isten dicsőségére áldoz, ki a Székelyudvarhelyen építendő unitárius templom költ ségeihez hozzájárul. Az egyházközség előljárósága a következő kegyes adományokat vette és hálás köszönettel nyugtázza: A magyarországi unitárius egyház 1904. évi (II-ik) adománya 600 kor. Todor Sándor II-ik gyűjtő utjából beszámolt 700 kor. 24 fill. Józan Miklós esperes utján a budapesti unitárius egyházközség II-ik adománya 50 kor. Hübsch Vilmos 13 kor. 60 fill. Springsuan T. 2 kor. Májai Béla 1 kor. 60 fill. Együtt 67 kor. 20 fill. Dr. Boros György utján Street Kristóf 52 kor. Péterffy Zsigmond 10 kor. Együtt 62 kor. Dr. Veress Vilmos 10 kor. Ifj. Szénásy Ferenczné 5 kor. Az I—XLVI. közlemény összege 8203 kor. 57 fill. E közlemény összege 1444 kor. 44 fill. Összesen 9648 kor. 01 fill.

Protestáns-estély. A székelyudvarhelyi ref. egyház 18-án délután tartotta meg ez évben harmadik egyházi estélyét. A műsort a gyülekezet éneke vezette be, mely után az elnöki megnyitó következett. Ezután *Dózsa* Sárika szavalta hatásosan Nyilas: Bűnös éjszakája című költeményét. *Nagy* Elemér tanár a 16-ik század vallásos költészete címen tartott lendületes felolvasást, míg *Gál* Jenő tanár énekelt. *Benedek* Aladár és *Paál* Dénes koll. tanulók ügyes szavalata után a gyülekezet énekelt, mely után a sikerült ünnepély véget ért. — A következő estély terv szerint jan. 15-én lesz.

Iskolák a tüdőbetegekért. A József főherceg szanatorium egyesületnek az ország hölgyeihez intézett szózata a nagy cél jelentősége szerint megkapta a szíveket és valóban igaza van *Klotild* főhercegasszonynak, ki a magyar nők akcióját nemcsak, magasztosnak mondja. Ujabban lelkesedésben friss segítő csapat jött a kór ellen indított harcába. A magyar ifjuság. Igen sok középiskola igazgatósága és tanári kara nevelői szempontokból is lelkesedéssel ajánlotta föl, hogy a népszanatoriumok emberbaráti céljára a vezetésükre, a nevelésük alatt álló tanulóifjuságot felhívják. Jó lesz minden diáknak megtudni, hogy a halállal eljegyzett tüdőbetegek érdekében segítségét szívesen veszik. És aki az alapnak gyűjteni akar a jótékonycélú sorsjáték révén: az kérjen *József főherceg Szanatorium Egyesületétől Budapest (Kigyótér 1.)* gyűjtőívet. Ezek az önkénytes gyűjtők három könyvet kapnak ajándékba.

Halálozások. Özv. *Schäffberger* Gusztávné szül. *Lakatos* Karolina életének 69-ik évében és özvegyiségének 8-ik hónapjában f. hó 21-én jobblétre szenderült. Temetése pénteken délután volt az ev. r.f. vallás szertartása szerint. Halálát fia *Gusztáv* felelőségével és gyermekeivel és nevelt fia *Hettás* Gusztáv gyászolják.

Szenkovics Márton korondi tekintélyes kereskedő ma szombaton reggel városunkban váratlanul elhunyt. Hült tetemét Korondra szállították és ott 26-ikán délután helyezik örök nyugalomra. Halálát neje szül. *Szalassy* Erzsébet és nyolcz gyermeke siratja.

Egyházi gyűlés. Karácsony másodnapján az ev. ref. egyház presbiteri és képvisleti közgyűlést tart, melynek legfontosabb tárgya a *megyebíró* és két *egyházi* megválasztása lesz.

Éves bérletjegyek kiadása a magyar királyi államvasutak összes vonalain. A magyar kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a m. kir. államvasutak összes saját vonalain — tehát az üzemében levő helyiérdekű vasutak kivételével — az 1905. évre érvényes bérletjegyek f. évi december hó 15-től kezdve fognak kiadatni. Ezen bérletjegyek ára: az I. osztályban 1100 korona, a II. osztályban 770 korona, a III. osztályban 440 korona. Ezenkívül minden jegyért 2 korona kiállítási illetéket kell fizetni. A jegyek ára teljes összegben fizetendő, ha a jegyek évközben váltatnának is. Egyes vonalrészekén érvényes jegyek nem adatnak ki.

Székely borviz az Alföldön. A szegedi Székely-Társaságnak — végre sikerült egyelőre Szeged város piacára bevezetni vagy 8-féle székelyföldi ásványvizet. Nyolcz piaczi kereskedő árusítja azokat az eddigi viszonyokhoz képest olcsó pénzért. De jövő évtől kezdve nem lesz drágább már, mint Sz.-udvarhelyt, mert a derék társaság kieszközölte a kereskedelemügyi miniszternél, hogy waggonrakományként mérsékeltebb fuvardíjtelek mellett szállítják oda az ásványvizet. De még ennél is figyelemre méltóbb a társaságnak a vívmánya, hogy Szeged városa a székely ásványvizek beviteli vámját 8 fillérről 4 fillerre szállította le, míg ezzel szemben a külföldi ásványvizekét fölemelte. Ime egy követésre méltó, példa, okulhatnak belőle a többi városok is. Ma már Szegeden a társadalmi agitáció következtében nemcsak divatos a székely borviz, de annyira olcsó is, hogy a közönség ezrei fogyaszthatják. A szegedi Székely Társaság most már elérkezettnek látja az időt arra is, hogy eredetileg kitűzött tervét, az alföldi nagy ásványvizraktárt megvalósítsa. Ez esetben nemcsak Szegedet, de a szomszédos népes és gazdag városok és községek lakóit is ellátja egészséges, gyógyító itallal. Így segítenek a derék alföldiek a székelyeken.

*

Arnyak, alakok. *Szabó* Kálmán most bocsátotta közre ily címmel immár ötödik kötetét. Rendkívüli munkakedv, szép termékenység jellemzik ezt a fiatal író, ki ujságírói működése mellett is mindig talál magának egy-egy kötet elbeszélés megírására időt. Elbeszélései csak olyan egyszerű és keresetlen történetek, melyeknek anyagát jórészt innen, szülőföldjéről veszi, színes fantáziáról és fegyelmezett gondolatvilágról tesznek bizonyosságot. Szép munkássága dacára nem szereti a fölöslegesszavakat, s ha muzsája termékeny is, nem pipogyák a szülőttei. *Arnyak, alakok* címen most közreadott kötetében is amolyan gyöngéd, subtilis meséket dolgoz föl és úgy dolgozza föl, hogy a mesét valahogy észrevétlenül összefűzi a valósággal. A könyv tíz hosszabb-rövidebb novellát tartalmaz és a Franklin-társulat kiadásában jelent meg, a mely egyszersmind a legjobb ajánlólevél is. Ára 3 korona. A könyv címlapjára *Innocent* Ferenc festőművész készített feltűnést keltő sok gondolat és finomsággal képet.

A Magyar Remekírók új sorozata. Három éve indította meg a Franklin-társulat a magyar irodalom remekíróinak nagyszabású gyűjteményes kiadását, s az idei karácsonyra immár a hatodik ötkötetes sorozata jelent meg a Magyar Remekíróknak: Madách Imre, Arany László, Fazekas Mihály és Gvadányi József munkáival gyarapítván irodalmunk e kincsesházát, Tompa Mihály munkáinak harmadik s Vörösmarty műveinek befejező kötetével együtt. Az új sorozatrak talán legérdekesebb sorozata az, amely Arany László munkáit tartalmazza. Kozma Andor rendezte sajtó alá, megfestvén nagyértékű bevezetésében a maga velős tollával Arany László életpályáját, lelki vívódásait, jellemezvén költői és szépirói munkásságát s szeretettel, de igazságosan kijelölvén azt a helyet, amely e kiváló elmét irodalmunkban megilleti. Gvadányi és Fazekas válogatott műveit egy kötet foglalja össze, amelyet Négyessy László rendezett sajtó alá, egyben két hosszabb becses tanulmányban méltatván irodalmunk e két régi uttörő bajnokának életét és működését. Madách Imre munkáit Alexander Bernát rendezte sajtó alá. Az ember tragédiáján kívül Madách költeményeinek legjavát válogatta ki nyolcz csoportba osztva. A Vörösmarty kötet (Vörösmarty munkáinak hatodik kötete) befejezi a gyűjteményben a Zalán futása nagy költőjének összes műveit. A Dramaturgiai Lapokat közli három részben. A Tompa-kötet Tompa Mihály munkáinak harmadik kötete. Lévy József rendezte sajtó alá, s ebben a kötetben Tompa balladáit, beszélyeit és regéit foglalta össze. Az új sorozat kiállítása minden tekintetben a régi. Csupa díszes és ékesített kötet, amelyeknek szépségével csak szoliditásuk versenyezhet. Az 55 kötetes teljes gyűjtemény ára 220 kor. s az egész gyűjtemény pár koronás havi részletfizetésre is megrendelhető.

27 év nagy idő egy lap életében. A *Pesti-Hírlap*, a hazánkban kétségtelenül legelterjedtebb napilap, most lép immár 27-ik évfolyamába. E hosszú idő alatt valóban oly mély gyökereket vert a magyar olvasóközönség szívében, hogy arra szinte nincs is példa az országban. Pedig nincs benne semmi csodálni való. Hiszen a *Pesti Hírlap*ot mindenki olvassa, — az is, aki nem ért egyet a politikájával; minden időkbén imponált az olvasóközönségnek függetlenségével, őszinte szókimondásával, meggyőződésének fel- és letelé bátor hirdetésével. Ebben rejlik népszerűségének titka. Amiből járul az olvasóközönség szempontjából való másik nagy előnye, hogy legtöbb és legváltozatosabb tartalommal jelenik meg napról-napra. A *Pesti Hírlap* előfizetési ára egy hóra csak 2 kor. 40 fillér s az a kiadóhivatalba címezendő: Budapest, V. Váci körut 78. honnan mutatószámokat is lehet kérni.

Hazánk. Mielőtt valamely politikai napilapra előfizetne, hozasson mutatószámát a Budapestben megjelenő *Hazánk* című egyedüli magyar agrárpolitikai napilapból. A *Hazánk*, melynek cikkei az ország legelső gazdasági írói és publicistái írják, a magyar gazdáközönségnek nélkülözhetetlen szük-

ségletét képezi. A *Hazánk* vidéken már a reggeli órákban olvasható. A *Hazánk*at Buday Barna szerkeszti. A *Hazánk* előfizetési ára negyedévre 7 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII. Szentkirályi utca 26.

Budapesti Bazar. Magyarország legolcsóbb divatközlönye a Budapesti Bazar 1905. január hó elejétől eredeti párisi, londoni és newyorki modellek után készült pompás színes divatképet ábrázoló borítékban jelenik meg. Ugy ez újításával, mint eddigi rendkívüli gazdag tartalmával a Budapesti Bazar nemcsak a magyarországi, de a külföldi nagy divatlapok legelsői között foglal helyet. Olcsóságánál fogva egyetlen család asztaláról sem szabad hiányoznia. Megjelenik havonként kétszer. Előfizetési ára negyedévre egy korona ötven fillér. Tessék mutatószámot kérni a Budapesti Bazar kiadóhivatalától, Budapest, VIII. Baross-utca 59 első emelet.

TAVIRATOK.

Budapest, decz. 24.
(Érk. d. u. 5 ó.)

A helyzet.

A szabadelvűpárt meglepéssel fogadta, hogy az Andrássy-féle kompromisszum nem jött létre, mert a kompromisszum tulajdonképpen azt követeli, ami a kisebbség feladata, hogy tudniillik a kisebbség alávesse magát a többség akaratának és nem megfordítva.

Bánffy Dezső báró annak idején kénytelen volt alávetni magát egy ilyen kompromisszumnak, mert akkor a szabadelvűpárt bomlásnak indult.

Most a szabadelvűpárt egységes és tömörült, s ha Tisza miniszterelnök ilyféle kompromisszumot kötne, elérné azt, a mit Bánffy Dezső elért, hogy a szabadelvűpárt szétbomlana.

A szabadelvűpárt, mint nekünk jelentik, nyugodtan fordul a nemzethez, mely dokumentálni fogja, hogy Tiszával egyetért, mert most úgy áll a dolog, hogy a párt Tiszával az élén egységesen tömörült, míg ha Tisza most távozna, a párt okvetlenül szétbomlana.

Tisza István gróf miniszterelnök három okból nem fogadhatta el az ellenzék propozícióit:

1. Mert az ellenzék javaslatait a házszabály módosításáról nem tartotta elégségesnek arra, hogy a parlament munkaképességét biztosítsák;

2. mert a junktimot a választási törvény reformja és a házszabály módosítása közt nem tartotta elfogadhatónak, végre

3. mert alkotmányos kötelességének tudatával nem tartotta összeegyezhetőnek azt, hogy mint parlamentáris kormányelnök, ki a korona és a többség bizalmát bírja, a maga és az őt lelkesen támogató többség fejére alkudozzék. Ezt az alkut Tisza gróf erkölcsi lehetetlenségnek tartotta, mert az ő meggyőződése, hogy a ki a parlamentárizmus igazi követelményeit szíven hordozza, az ilyen alkura sohasem léphet, annál kevésbbé teheti azt akkor, ha vele csak a harmadéves obsztrukciónak szerezne újabb győzelmet.

Nagy vasuti szerencsétlenség.

Párisból távirják: A nagy kód következtében ma éjjel Bouleguéből jövő gyorsvonat, bár a jelzőtábla tilosra volt állítva, belerohant lillei gyorsvonatba. Utóbbinak utolsó kocsija egészen összezuzódott. Az ijedelem óriási öt ember szörnyet halt, 15 életveszélyesen megsebesült. A romok alatt még számosan vannak, de a nagy ködben nem lehet a kutatást eredménytelennel folytatni

Névjegyek szép kivitelben ..
rendelhetők
a lap nyomdájában

Nyílttér.

Óvás!

Tudomásomra jutott, hogy vásárokra utazó czégek a t
vevőkönzéség megtévesztésére, áruikat nevem alatt árusítják
s több, mint 35 év óta fönnálló

női felöltő-czégemet

ily módon bitorolják. Ezen hamis állítással szemben a leg-
határozottabban jelentem ki, hogy én áruimat kizárólag
főüzletemben Budapest, Kossuth Lajos-u. 9.
fióküzletemben Temesvárt, Rezső-utca 7
árusítom, vásárokra egyáltalán nem utazom, de
nem is képviseltem magam.

Tiszteltel kérem az igen tisztelt hölgyközöniséget, mélt-
tőztassék b. megrendeléseiket hozzám juttatni, s **mindenkor**
a legnagyobb figyelem s pontossággal eszköz-
lóm azokat. Azon czégek ellen pedig, kik ily tisztességtel-
len módon öhajtanának velem versenybe lépni, jövőre a legszi-
gorubb magtorlással fogok élni.

Kiváló tisztelettel

HOLZER SIMON,

cs. és kir. udvari szállító

Kiadja : Becsek D. Fia könyvnyomdája.

Telefonszám : 14.

Védjegy: „Horgony“.

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

pótléka

egy régiónak bizonyult háziszor, mely
már több mint 35 év óta legjobb fájdalom-
csillapító szernek bizonyult **köszvényénél,**
csúznál és meghűléseknél bedörzsölés-
képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok
miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és
csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a
„Horgony“ védjeggyel és a Richter czég-
jeggyel ellátott dobozban van csomagolva.
Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és
2 korona és úgyszólván minden gyógy-
szertárban kapható. — Főraktár: **Török**
József gyógyszerésznél, Budapesten.

Richter gyógyszerháza
az „Arany oroszlánhoz“, Prágában,
Elisabethstrasse 5 neu.

Mindennapi szétküldés.

The Lucifer

The Lucifer

Budapest, VII., Erzsébet-körút 35.

A gyermek legnagyobb öröme!

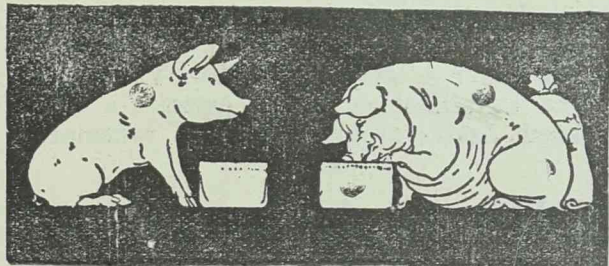
Összeállítható bűvészdobozok.

Tartalmaz: 7, 9, 15, 18, 21, 24, 28 féle mutatványt.

Ára: 1, 2, 3, 5, 7, 9, 12, 50 kor. dobozonk

Ezen bűvészdobozok ügyes összeállításuk folytán a
gyermeket gondolkodásra serkentik és észbeli tñet-
ségét fejlesztik. Minden doboz pontos magyarázattal
és ábrákkal van ellátva. Árjegyzék ingyen és bér-
mentve. — Postai szétküldés utánvét mellett pontosan
eszközöltetik.

Gazdák figyelmébe!

Manhattan nélkül. Manhattan porral.
Aki sertéseit gyorsabban akarja felhizlalni, aki
teheneitől és kecskéitől több és jobbminőségű
tejet akar, aki erős igavonó barmokat és tüzes
lovakat akar, egyszóval aki jövedelmezőbb állat-
tenyésztést akar, az használjon

MANHATTAN

tápport. Használatának költsége igen csekély és
dusaa megtérül. 100 klg. 50 kor. 50 klg. 26
kor. Egy 5 kilós próbaküldeményt 5 kor.-ért küld-
dök postán és bérmentve utánvéttel, hogy a
legkisebb gazda is meggyőződhessen a Manhat-
tan bámulatos hatásáról.

Központi főraktár: Manhattan Electrophor vállalat
Budapest, VIII., Aggteleki-utca 15.

Remek 6 szem ká- vés készlet minden szinben csak 95 kr. f. 1.90 1.40	Finom ajour 6 sz. kávés készlet min- den szinben csak f. 2.20 f. 2.90 3.45	Minden család pénzt takarít!		Remek 6 szem. vá- szon Damaszt Gar- nitura csak f. 2.10 2.90 3.40 f. 3.90	Szép mintázott vászon törülköző 6 drb csak f. 1.25 1.72 1.90 f. 2.10
30 rőfös vég csodavászon csak f. 3.65	30 rőfös vég bőrvászon csak f. 4.95	30 rőfös vég irlandi vászon csak f. 4.15	30 rőfös vég Gyöngyvászon csak f. 5.45	30 rőfös vég rumburgi vászon csak f. 5.60	30 rőfös vég I-a rumburgi vászon csak f. 6.40
50 rőfös vég bőrvászon csak f. 8.25	50 rőfös vég irlandi vászon csak 9.45	50 rőfös vég rumburgi vászon csak f. 10.40	30 rőfös vég jó min. chiffon csak f. 4.65	30 rőfös vég R. Chiffon csak f. 5.40	30 rőfös vég R. R. Chiffon csak f. 6.85
30 rőfös vég csikos Kanavász csak f. 3.25	30 rőfös vég csikos és koczkás I-ma kanavász csak f. 4.55	30 rőfös vég finom kanavász csak f. 5.40	35 rőfös vég kanavász külön- legesség csak f. 6.40	30 rőfös vég fehér csikos csinvat ágyhu- zatra csak f. 6.35	30 rőfös vég virágos fehér csinvat ágyhu- zatra csak f. 7.40
Remek női ing vászonból, kézi himzéssel csak 85 kr. f. 1.15 f. 1.55	Remek női Chiffon ing schweizi him- zéssel csak f. 1.10 f. 1.42 f. 1.74	Remek női háló Corseta nagy vá- lasztékban csak 98 kr. f. 1.25 f. 1.56	Remek női chiffon nadrág csak 90 kr. f. 1.18 f. 1.45	Remek Chiffon alsó szoknyák himzéssel csak f. 1.35 f. 1.75 f. 2.25	Remek Cloth és posztó alsó szok- nyák csak f. 1.65 f. 2.15 f. 3.22
Varrás nélkül vá- szonlepedő 2 mtr hosszu és másfél mtr széles csak 92 kr.	Varrás nélküli re- mek vászonlepedő 2 mtr hosszu és másfél mtr széles csak f. 1.05	Nemzetközi keresk. ügynökség Budapest, Kerepesi-út 65. I. em.		Remek selyem Cloth paplan min- den szinben csak f. 3.95	Remek Caschmir paplan minden szinben csak f. 3.55

Burghárdt Gyula

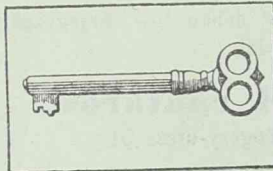
asztalos, Kossuth-utca 21. szám alatti mű-
helyében teljes nappali, ebédlő, hálószoba
butorok jótállás mellett állandóan kaphatók.

SCHICHT-SZAPPAN

„Szarvas“

vagy

„Kulcs“

jegygyel.

A legjobb legkiadsabb, s így a legolcsóbb szappan, minden ártalmas keveréktől ment.

MINDENÜTT KAPHATÓ.

A vételnél tessék vigyázni, hogy minden darabon a Schicht-név s a fennt látható
két védjegy rajta legyen.

Magyar

Megjelent az első sorozat. Tartalma:

Csiky Gergely: Az Atlasz család Illusztrálta Neogrady Antal
B Kemény Zsigmond: A rajongók. 2 köv. Illusztr. R. Hirsch Nelli.
Pálffy Albert: Esztike kisasszony professzora Illusztr. Márk Lajos.
Vadnai Károly: A kis tündér. Illusztrálta Nagy Sándor

Regényírók

A legértékesebb magyar regények egyöntetű képes kiadása
hatvan kötetben.

Szerkeszti

Mikszáth Kálmán

a ki a nagy vállalat eszméjét kidolgozta és a kötetek elé megírja az írók életrajzát.

A nagy magyar elbeszélő méltatja a magyar elbeszélő irodalom jeleseit.

A bevezetések sorozata együtt a magyar regényirodalom kész története.

A gyűjtemény 34 író 54 munkáját — a magyar irodalom ötvennégy kiváló alkotását — öleli fel.

Az írók névsora:

Baksay Sudor
Beniczkyne B Lenke
Beöthy László
Beöthy Zolt
Bródy Sándor
Csiky Gergely
Degré Alajos

Dóczi Lajos
B. Eötvös József
Fáy András
Gaál József
Gárdonyi Géza
Gyulsi Pál
Herczeg Ferencz

Iványi Ödön
Jókai Mór
B. Jósika Miklós
Justh Zsigmond
B. Kemény Zsigmond
Kuthy Lajos
Mikszáth Kálmán

Nagy Ignác
Pálffy Albert
B. Podmaniczky F.
Pulszky Ferencz
Rákosi Jenő
Rákosi Viktor
Toldy István

Tolnai Lajos
Vadnai Károly
Vas Gereben
Veseghy Ferencz
Werner Gyula
Wohl Stefanie

Minden kötet egy-egy kiváló magyar festőművész illusztrációival.

Mindössze ezer illusztráció külön diszes műmellékletek formájában

Tiszta, szép metszésű, könnyen olvasható betűk. Finom papiros. Diszkrét izlésű bekötési tábla.

Megrendelő jegy.

A _____ czégtől

ezennel megrendelem

„MAGYAR REGÉNYÍRÓK“

című gyűjtemény s vállalat hatvan kötetét, vászonkötésben 300 koronáért.

a) négy koronás havi részletfizetés mellett,
b) félévénként fizetendő 25 korona utánvét mellett

A nem kívánt módozat törlendő

Tudomásul veszem, hogy a fenti műből 1904 szeptember hótól kezdve félévénként egy-egy
5 kötetből álló sorozat jelenik meg. A részletek az első szállítástól kezdve minden hó 1-én
a fenti czégnél _____ fizetendők be mindaddig, míg a mű teljes
vételeira kiegészítve nincs. A részletek be nem tartása eseté a részletfizetési kedvezmény
megszűnik és a teljes vételár esedékessé válik. Az első részlet utánveendő.

Szövebeli megállapodások érvénytelenek

Lakhely és kelet: _____

Név és állás: _____

A Magyar Regényírók

minden művelt magyar uri család örökbecsű
könyvtára. A hatvan kötet félévénként öt kö-
tetes sorozatokban jelenik meg. Az első 5 kötet
most hagyta el a sajtót.

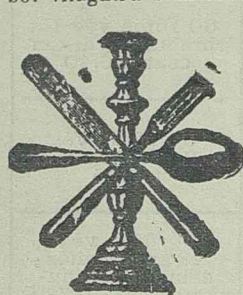
A 60 kötet ára előkelő kötésben 300 korona
Törleszthető havi 4 koronás részletekben is.
Megrendelhető a mellékelt rendelő-jegy fel-
használásával bármely könyvkereskedés útján
Részletes prospektust kívánatra készséggel küld
a kiadó intézet

Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

Egy amerikai gyorsfőző vagy ingyen. háztartási mérleg

Mesésen olcsó árak mellett küldöm szét tulhalmozott raktáramból világhírű s kiválóságukért általánosan kedvelt

mexikói ezüst-áruimat

és pedig:

- 6 drb mexikói ezüst asztali kést,
- 6 " " " evővillát,
- 6 " " " evőkanalat,
- 12 " " " kávékanalat,
- 6 " " " kiváló desszertkést,
- 6 " " " kiváló desszertvillát,
- 1 " " " mexikói ezüst levesmerítő kanál,
- 1 " " " mexikói ezüst tejmerítő,
- 2 " " " eleg. szalon asztali gyertyatartót

46 drb összesen csak 6 frt 50 krajczár.

Minden megrendelő ezenkívül jutalomképpen egy amerikai gyorsfőző vagy szavatosság mellett gyorsan működő 12 $\frac{1}{2}$ hordképességű háztartási mérleget kap teljesen díjtalanul. A mexikói ezüst egy teljesen fehér fém (belül is), melynek tartósságát 25 évi jótállást vállalok. Szétküldés a pénz előleges beküldése esetén vagy utánvétellel történik az európai raktárból

SCHEFFER D. SÁNDOR

Budapest, VIII., Bezerédy-utca 3. sz.

Egészen ingyen

zománcozott edényt

nem kapnak sehol, de 6 főzőlábast és 6 főzőfazékat különféle nagyságban 12 darabot 1 frt 75 kr-ért én szállítok ingyen csomagolás és utánvétel mellett.

A többi tárgyak feltűnő olcsó árban. — Árjegyzéket ingyen küldök.

KOHN, Gyári raktáros

Budapest, VI., Csengery-utca 51.

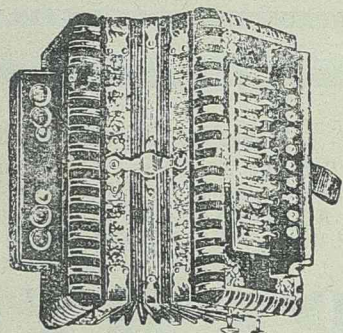
Névjegyek

szép kivitelben...
rendelhetők...
a lap nyomdájában

ÁRJEGYZÉK
minden hangszerről kívánatra ingyen és bérmentve küldeték.

Első kézből, a gyárban vásárol Ön olcsón és legjobban!

Első magyar villamos erőre berendezett hangszergyár

Stowasser J.

királyi udvari hangszergyáros, hadsereg-szállító, a Rákóczi-tárogató és a hangfokozó gerenda feltalálója
BUDAPEST, II., Lánchíd-u. 5.

Ajánlja saját gyárában készült általánosan elismert különleges (speciális) fa-, rez-, fuvó és vonós hangszereit, cszimbalmokat stb.

Legnagyobb raktár és gyár.

Hegedűk 3, 4, 5, 6 forinttól feljebb a legjobb felszerelésben.

Hangfokozó gerenda mely által bármely hegedű vagy gordonka sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer (biztos siker); hegedűbe ja itással 4 frt.

Harmonikák legjobb, erős, elpusztíthatatlan hangokkal, 2,50, 3, 4, 5 forinttól feljebb. Különleges acélhangu hangversenyharmonikák, saját minták.

Tárogató

világhírű legjobb gyártmány, 65 forinttól feljebb

Harmoniumok, teljes felszerelésű előnyös feltétel mellett, jutányos árban, elismert jó minőség, a hadsereg és a legtöbb katonai zenekaroknak szállítója vagyok.

Zenekarok az összes hangszereken, különleges szakzerű pontossággal, jutányos árban és közlötnek.

Javítások az összes hangszereken, különleges szakzerű pontossággal, jutányos árban és közlötnek.

Kezesség minden egyes

hangszernél

Kivitel nagyban és kicsinyben

Ingyen és bérmentve

AZ UJSÁG minden előfizetője kivétel nélkül megkapja Az Ujság politikai napilap **Nagy Képes Naptárát.** Az Ujság husvét ajándéka a **Herczeg Ferencz-album** lesz. Állami, megyei, városi tisztviselők, lelkészek, tanárok, tanítók Az Ujság-ot kedvezményes — havi 2 korona árban kapják.

Megrendelő cím: Az Ujság kiadóhivatala, Budapest, Kerepesi út

Az Ujság előfizetési ára:

1 hóra 2,40 $\frac{1}{4}$ évre 7.— $\frac{1}{2}$ évre 14.— 1 évre 28.—

Baróthi műmalom

lisztörleményeit a helybeli piacon üzletbe bevezettem, miért is ajánlom a n. é. közönség figgelmébe. Próba megrendeléseivel bárki meggyőződést szerezhet ezen liszték jóságáról és versenyképességéről.

Árak:

Kalácsliszt 0.	1 kg.	16 kr.
I. rendű kenyérliszt	1 "	14 "
II. " "	1 "	12 "
Szítált rozsliszt	1 "	11 "

Kiváló tisztelettel

Sterba Ödön.

Csak 5 korona

4 $\frac{1}{4}$ kiló (körülbelül 50 darab) kevésbé megsérült enyhe, finom

PIPERE-SZAPPAN

rózsa, liliumtej, orgona, ibolya, rezeda, jácmin és gyöngyvirágból szépen összeválogatva. A pénz előzetes megküldése, vagy utánvétellel küldi:

SCHEFFER D. SÁNDOR

Budapest, VIII. ker., Bezerédy-utca 3. szám.

Világhírű

a „**REKORD**” festészeti műintézet, a kiválóan sikerült élelnagyságu arcsképeiről, melyeket elismert művészek által készített. Számos (kir. közjegyző által hitelesített) elismerőlevél a világ minden tájáról.

Elsőrangú képek árai:

Olaj-, aquarell- és pastellfestésben fénykép után 48—63 cm. nagyságban ára 20 korona. Legfinomabb kivitelű Blom-, Platin- és krétarajz ára 5 korona.

Részletes árjegyzék bérmentve.

Egy élelnagyságu nagy képet készítünk mindenkinek **teljesen ingyen**, ha részünkre 3 rendelést szerez, és azokat egyenkint vagy egyszerre beküldi.

„Rekord”

festészeti műintézet

Budapest, VII., Rottenbiller-u. 46.

Dupla villany delejes

Kereszt

Csillag

vagy

DM. R. G. 88503.

gyógyít, felüdít jótállás mellett: köszvény, reuma, asthma (nehéz légzés) álmatlanság, fülzúgás, nehéz hallás, epilepsia (eskór), idegesség, étvágytalanság, sápkór, fogfájás, migren, ehetetlenség, influenza, valamint minden ideg-betegségnél. Azon beteg, aki 88503. sz. készülékem által legfeljebb 45 nap alatt meg nem gyógyul, azonnal visszakapja a pénzét. Ahol már semmi sem használt, ott kérem az én készülékemet megkísérteni, meg vagyok győződve, készülékem biztos hatásáról.

A nagy készülék ára 6 korona, idült betegségeknek alkalmazandó.

A kis készülék ára 4 korona, könnyebb betegségeknek alkalmazandó

A központi elárusítóhely szétküld utánvétellel vagy előleges fizetéssel bel- és külföld részére.

Scheffer D. Sándor

Budapest, VIII., Bezerédy-utca 3.

Éladó Verőmalaczok Kovács Domokosnál Székelyudvarhelyen, Szt.-Jmre-utca

A leghíresebb kötőgépek

házi és ipari célra

I. styriai kötő-gépgyár magyar képvisellete
Budapest, VII., Erzsébet-körút 23. szám.

Részletfizetésre is kapható. — Árjegyzék ingyen, bérmentve.

Varrógépek, kerékpárok raktára.

FOGL JÓZSEF LAJOS.

Liniment. Capsici comp.,
Richter-féle Horgony-Pain-Expeller.

Ezen elismert kitűnő és fájdalomcsillapító bedörzsölésű használt házszer bevásárlásánál, — a mely minden gyógyszerárban kapható, — mindig figyelemmel legyünk a „Horgony” védjegyre.

Az 1895. évi cairoi s az 1896. évi londoni egészségügyi kiállításokon díszoklevéllel és aranyéremmel kitüntetve. Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb kórodákban kitűnő sikerrel használt külszer:

a Widder-féle Reuma-szesz és Erő-Fluid

biztos s kiváló gyors hatása a test bármilyen csúzos bántalmait, u. m.: köszvény, csúsz, reuma, ischiás, asthma s.b. ellen.

Hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban idültébb eseteknél is már egyszeri bedörzsölésnél a fájdalmat teljesen megszüntette.

Fog- és fejfájást 5 perc alatt megszüntet.

Egy üveg ára használati utasítással

1 kor., erősebb üveg 2 kor. 40 fill.

Főraktárak Budapesten:

Török József ur gyógyszer-tárában, Király-u. 12. és Andrassy-ut 26.

és **dr. Egger A.** gyógyszer-tárában, Váci-körút 17. sz. Ugyisintén a főváros összes s a vidék csaknem összes gyógyszer-tárában, valamint a készítő

Widder Gyula gyógyszerésznél

S.-A.-Ujhely 41. szám.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Kaphatók:

Székelyudvarhelyen: Solymossy János, Székelykeresztúron Lengyel Samu gyógyszerészeknél.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságu portland cementet ajánl olcsó áron a

BRASSÓI PORTLAND CEMENTGYÁR

Brassóban Székelyudvarhelytől kapható Rösler és Gabor uraknál.